

Nr 142.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till ändrad lydelse av § 12 mom. 1 i förordningen den 9 juni 1911 (nr 80) med tulltaxa för inkommande varor; given Stockholms slott den 19 februari 1926.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro

enligt Dess nådiga beslut:

GUSTAF ADOLF.

Ernst Wigforss.

Utdrag av protokollet över finansärendena hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 19 februari 1926.

Närvarande:

Statsministern SANDLER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden OLSSON, NOTHIN, SVENSSON, HANSSON, LINDERS, SCHLYTER, LARSSON, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON.

Chefen för finansdepartementet statsrådet Wigforss anför efter gemensam beredning med chefen för handelsdepartementet:

Jämlikt § 12 mom. 1 i förordningen den 9 juni 1911 (nr 80) med tulltaxa för inkommande varor äger den som här i riket verkställt nybyggnad, förbyggnad eller reparation av fartyg av mer än 40 tons avgiftspliktig dräktighet, vare sig svenskt eller utländskt, eller av järnfartyg av mer än 5 men icke över 40 tons avgiftspliktig dräktighet vilket är avsett att omedelbart erhålla eller äger utländsk nationalitet, att för därvid använda, från utrikes ort införda tullpliktiga materialier och skeppsförnödenheter, däribland

inbegripna sådana i fartyget fast anbragta husgerådssaker, vilka antingen icke kunna med bibehållen användbarhet därifrån skiljas eller ock genom särskild, varaktig beteckning äro tydligen utmärkta såsom för fartyget uteslutande avsedda, restitutionsvis återbekomma den erlagda tullavgiften eller i det fall, att enligt medgivande som i författningsrummet omförmäles tullavgiften icke blivit erlagd utan allenast säkerhet för densamma ställts, njuta befrielse från dess gäldande under vissa i författningsrummet närmare angivna villkor.

I en den 20 januari 1926 dagtecknad skrift har nu ordföranden i Sveriges varvsindustrieförening direktören H. G. Hammar gjort framställning om ändring av ifrågavarande bestämmelser därhän, att tullrestitution skulle få åtnjutas för »till fartygets inredning hörande, fast anbragta eller särskilt avpassade föremål eller för dess utrustning erforderliga artiklar, vilka genom varaktig beteckning tydligen utmärkts såsom för fartyget uteslutande avsedda». Härjämte har påyrkats borttagande av den nuvarande föreskriften därom, att beträffande husgerådssaker skall avlämnas bevis av tullförvaltning att de för den medgivna förmånen stadgade särskilda villkor vid verkställd besiktning funnits vara för handen.

Till stöd för framställningen har anförts i huvudsak följande.

Avsikten med ifrågavarande stadgande i tulltaxeförordningen hade uppenbarligen varit att befria den inhemska varvsindustrien från den belastning, som vår protektionistiska tullagstiftning skulle medföra därest tull utginge för materialier och förnödenheter, avsedda att ingå i på svenska varv byggda fartyg. Den avfattning författningsrummet erhållit hade emellertid vid den utveckling som under senare åren ägt rum inom industrien visat sig mindre tillfredsställande för förverkligande av nyss angivna syfte. Till en början kunde anmärkas, att uttrycket »skeppsförnödenheter» som enligt allmänt språkbruk torde avse företrädesvis ombord använda förbrukningsartiklar lämpligen borde utbytas mot »skeppsinventarier». Den nuvarande formuleringen gäve vidare anledning till ett särskiljande av »fast anbragta husgerådssaker» från andra »skeppsfornödenheter», i det att beträffande de förstnämnda såsom förutsättning för tullrestitution eller befrielse från tull gällde, att de antingen icke kunde med bibehållen användbarhet från fartyget skiljas eller ock genom särskild, varaktig beteckning tydligen vore utmärkta såsom för fartyget uteslutande avsedda, under det att i fråga om andra »skeppsfornödenheter» sådant villkor i författningen icke uppställts. Till förekommande av en alltför inskränkt, säkerligen icke avsedd tolkning av bestämmelsen i denna del syntes en något ändrad formulering vara att förorda. Härvid vore att märka, hurusom särskilt i fråga om passagerarfartyg de mer och mer stegrade anspråken på komfort gäve här berörda fråga ökad aktualitet.

Vidare hade en komplettering av ifrågavarande författningsrum visat sig behöflig i sådan riktning, att rätt till tullrestitution eller befrielse från tull medgäves även i fråga om linne, sängkläder och andra utrustningsartiklar. Det inträffade nämligen ej sällan, att ett rederi som exempelvis gjorde beställning av ett passagerarfartyg icke ville underkasta sig besväret att självt anskaffa dylika artiklar för fartyget utan önskade få detsamma levererat med fullständig utrustning. Dessa utrustningsartiklar vore nästan undan-

tagslöst försedda med fartygets eller rederiets namn eller märke. I sådant fall syntes tillfredsställande säkerhet förefinnas för att ett medgivande av tullfrihet icke kunde leda till missbruk. I detta sammanhang förtjänade framhållas, att beträffande i utlandet byggda fartyg som där försetts med nödiga inventarier och utrustningsartiklar det icke ifrågasattes att vid fartygets framkomst till svensk hamn belägga desamma med tull. Det syntes knappast förenat med rättvisa och billighet, att de svenska skeppsvarven i här berörda avseende skulle sättas i en mindre gynnsam ställning.

Givetvis borde allt tullrestitutionsförfarande ske under för statsverkets säkerhet betryggande former. Å andra sidan finge icke förbises, att ett alltför snävt hållet medgivande på detta område kunde, särskilt vid inträffande lågkonjunktur, äventyra för landet betydelsefulla intressen. Det hade också varit ett utmärkande drag för senare tiders lagstiftning i fråga om tullrestitution, att allt större förtroende tillmätts näringsidkarens försäkringar. Då beträffande de viktigaste skeppsmaterialierna, såsom järnplåt, maskinerier och dylika artiklar, tilltro lämnades till varvsinnehavarens edliga försäkran och uppgift angående materialåtgången, syntes beträffande det mindre väsentliga, nämligen de för fartyget erforderliga husgeräds- och utrustningsartiklarna, ett under edlig förpliktelse avgivet intyg kunna innebära en för statsverkets intressen betryggande säkerhet.

På grund av remiss hava kommerskollegium och generaltullstyrelsen den 11 februari 1926 avgivit gemensamt utlåtande i detta ärende och därvid överlämnat yttranden från Sveriges industriförbund, tulldirektörerna och tullbehandlingsinspektionerna i Stockholm, Göteborg och Malmö samt tullkamrarna i Norrköping, Oskarshamn, Landskrona och Hälsingborg. För egen del hava ämbetsverken anført följande:

»Vid tillämpningen av gällande bestämmelser i ämnet har länge en tämligen restriktiv tolkning upprätthållits särskilt i fråga om husgerådssaker. Denna tolkning synes hava grundats dels på förarbetena till författningsrummet och dels på ett av Kungl. Maj:t i regeringsrätten år 1912 meddelat prejudikat.

Stadgandet angående husgerådssaker tillkom år 1904 efter förslag av handels- och sjöfartskommittén i dess den 11 december 1900 avgivna utlåtande VI och infördes i § 8 av de vid 1904 års tulltaxa fogade tulltaxeunderrättelserna (jämför 1904 års bevillningsutskotts betänkande nr 25, sid. 3, 6 och 7). Därförinnan hade husgerådssaker varit uttryckligen undantagna från restitutionsrätt; se tulltaxan den 24 oktober 1898 (Svensk författningssamling nr 103).

Handels- och sjöfartskommittén yttrade på sid. 75—76 i åberopade betänkande bland annat, att restitutionsrätten borde utsträckas att gälla för sådana till husgerådssaker nu hänförda artiklar för fartygs inredning och utrustning, om vilkas användande för fartyget tvivel ej kunde råda. 'Så är', yttrade kommittén, 'fallet med t. ex. tyg till beklädnad av väggar och fasta soffor i hytter och salonger; väggfasta speglar; fasta bord och stolar; balanslampor; fasta tvättfat med mera dylikt'.

Med omförmälda prejudikat förhåller sig på följande sätt. Genom beslut den 5 september 1911 på ansökning av Bergsunds mekaniska verkstads aktiebolag vägrade generaltullstyrelsen befrielse från tullavgift för pegamoid och lavoarer. Häröver anförde bolaget besvär. Styrelsen anförde i ett den 21 december 1911 dagtecknat utlåtande:

'Målets avgörande lärer bero därav, huruvida i handlingarna omförmälda pegamoid och lavoarer äro att hänföra till husgerådssaker i den mening, detta ord tages i § 8 av de vid tulltaxan den 8 juni 1906 fogade under-rättelser. Prövas detta vara förhållandet, må, jämlikt sagda paragraf, be-frivelse från tullavgift ej beviljas, med mindre bolaget företer bevis av tull-förvaltning, utvisande, att vid av bemälda ämbetsmyndighet verkställd be-siktning konstaterats ej mindre, att sakerna blivit i fartyget fast anbragta, än även, att desamma antingen icke kunna med bibehållen användbarhet därifrån skiljas eller ock genom särskild varaktig beteckning äro tydligen utmärkta såsom för fartyget uteslutande avsedda. Nu angivna omständig-heter kunna författningsenligt ej styrkas genom annat bevismedel än det i paragrafen stadgade. Grunden till att lagstiftaren uppställt kravet på ett dylikt ämbetsbevis i fråga om husgerådssaker är uppenbarligen, att hit-hörande föremål presumeras kunna lätteligen skiljas från fartyget och vinna användning på annat håll, och att det måste krävas en fullt tillförlig mot-bevisning för denna presumtions hävande.

Med hänsyn tagen till författningsstadgandets grund synes tvekan ej böra råda därom, att såväl pegamoiden som lavoarerna i förevarande hänseende måste räknas till husgerådssaker. Belysande paralleller till ifrågakomna för väggbeklädnad avsedda vara torde kunna hämtas från sådana till golvbe-täckning ämnade material som exempelvis linoleummattor. En i likartade fall iakttagen praxis inom styrelsens revisionsbyrå stödjer i sin mån ovan uttalade åsikt.

Enär av det ovan anförda torde framgå, att såväl pegamoiden som lavoarerna äro att hänföra till husgerådssaker, samt bolaget ostridigt uraktlåtit att förete det i fråga om dylika saker i § 8 tulltaxeunderrättelserna före-skrivna ämbetsbevis, får styrelsen i underdånighet hemställa, det Eders Kungl. Maj:t täcktes finna besvären ej föranleda ändring i överklagade beslutet.'

Enligt utslag den 26 januari 1912 (se regeringsrättens årsbok not. F. 18) fann Kungl. Maj:t ej skäl göra ändring i styrelsens beslut.

Praxis har sedermera utvecklats i mera liberal riktning. Någon strängt genomförd konsekvens har emellertid ej varit möjlig att härvid upprätthålla, beroende särskilt därpå, att den omfattande och tidsödande granskningen av restitutionsansökningarna måst fördelas mellan ett flertal tjänstemän och att någon detaljerad kontroll av granskningens resultat icke varit möjlig att åvägbringa.

I viss mån belysande för den tillämpning av författningsrummet, som förekommit, torde vara följande fall, antecknade i en å styrelsens revisions-byrå förd prejudikatsamling. Restitution har efter företeende av besiktning-sintyg beviljats för bland annat följande såsom husgerådssaker betraktade artiklar, nämligen: linoleummattor, yllemattor, sängbottnar, klosetter av porslin och järn, tvättfat, tvålkoppar, stolar. Restitutionsbegäran har, då intyg ej företetts, avslagits för följande artiklar, nämligen: linoleummattor, yllemattor, 'icke tillpassade eller märkta', pegamoid, badlakan, märkt med märckbläck, sängbottnar, kokkärl, termometrar, barometrar, kikare, väggur, häng- och vägglampor, lampglas, lampkupor, lyktor, skeppslanteror, glödlampor. Såsom egentliga skeppsmaterialier eller skeppsförnödenheter, för vilka besikt-ningsintyg ej fordrats, hava betraktats: elektrisk kabel, strömbrytare, elek-triska specialapparater, strålkastare, verktygslådor (dock stundom avslag), presningar, grövre järnklosetter, tvättställ av fajans, urinoar av porslin, tegelplattor, spegelglas, sodaapparat, kylmaskin, navigationsinstrument; lys-

boj, livbojar, fendrar av kork, skeppsklocka av mässing, segel, förtöjningswires, upprullade på wirerullar, som vore fastskruvade, bomullssegelduk, vattentät vävnad m. m. avsedd för komplettering av fartygets presenningar, solsegel, termometrar till dieselmotorer för mätande av kylvattnets temperatur.

För verkliga förbrukningsartiklar har restitution genomgående vägrats.

Såsom exempel på en under senaste tid införd friare tolkning av författningsrummet må nämnas, att skeppssångar av järn, av sådan konstruktion som ej användes i hemmen, ansetts kunna rubriceras såsom egentliga fartygsmaterialier och sålunda blivit restitutionsberättigade utan besiktning-intyg.

Vid författningsrummets tillämpning är det utan betydelse, om fartyget byggts nytt, förbyggt eller endast reparerats. Konsekvensen av att tullrestitution medges för ankare, kättingar, kompasser, instrument m. m., som ombordtagas utan att något egentligt arbete utföres, blir den, att tullen å dessa artiklar upphäves, för så vitt de anskaffas för svenska fartyg över 40 ton. Häri ligger dock ej något orimligt, då ju artiklarna, i den händelse de ombordtagits i utlandet och av fartyget medförts till svensk hamn, fått tullfritt disponeras å fartyget enligt bestämmelserna i § 4 h) tulltaxeförordningen utan annat förbehåll, än att de med avseende å beskaffenhet och mängd skäligen kunnat anses vara avsedda till begagnande ombord.

Den nu föreliggande framställningen går ut på att restitution skulle i ökad utsträckning medgivas för fartygsinredning och utrustningsartiklar. Sådana lösa husgerådsartiklar som exempelvis mattor, porslin, glas, köksutensilier, bordsilver och sängkläder, äro ju för närvarande icke föremål för restitution. Men enligt förslaget skulle restitutionsrätten kunna omfatta alla slags husgerådssaker och inventarier med den inskränkningen, att lösa utrustningsartiklar, som ej kunde hänföras till skeppsinventarier eller skepps-förnödenheter, skulle förses med fartygets märke. Rena förbrukningsartiklar synas dock fortfarande skola vara uteslutna.

Ämbetsverken finna goda skäl tala för tillmötesgående av den gjorda framställningen. Härvid hava särskilt beaktats de förändrade förhållanden, som inträtt efter det författningsrummet för över tjugu år sedan erhöi den avfattning, det i förevarande hänseende ännu innehar. Då stod skeppsbyggeriet på en mera primitiv ståndpunkt och byggande av fartyg, försedda med nutidens utrustning till passagerarnas komfort, var ännu okänt. Över huvud måste numera fartygets inredning och utrustning tillmätas en helt annan ekonomisk betydelse än förr.

Sveriges industriförbund har oförbehållsamt tillstyrkt bifall till framställningen, ehuru väl i motiveringen framhållits som tänkbart, att den begärda utvidgningen av restitutionsrätten kunde i viss mindre omfattning bliva till förfång för ett eller annat inhemskt företag. Med avseende å detta förhållande — vilket, såsom antytts, förbundet för sin del icke tillmätt någon avgörande betydelse — må ytterligare framhållas, att bibehållandet och utvecklingen av en konkurrenskraftig inhemsk varvsindustri i längden måste på nu ifrågavarande liksom på andra områden, varifrån erfarenhet redan föreligger, visa sig vara till stort gagn jämväl för övriga industrier över huvud taget, vilka kunna ifrågakomma såsom leverantörer av materiell och förnödenheter för skeppsvarven.»

I enlighet med sin sålunda angivna principiella ståndpunkt hava ämbetsverken utarbetat ett förslag till ändrad lydelse av § 12 tulltaxeförordningen. I vad detta förslag avviker från det i framställningen intagna redaktionsförslaget hava ämbetsverken anfört huvudsakligen följande.

Gentemot förslaget att utbyta det nuvarande uttrycket »materialier och skeppsförnödenheter» mot »materialier och skeppsinventarier» hade tullbehandlingsinspektionen i Stockholm, med instämmande av tulldirektören därstädes, anfört, att det ifrågasatta uttrycket »skeppsinventarier» ej syntes täcka det avsedda begreppet. I stället hade föreslagits, att båda de varandra kompletterande uttrycken måtte införas i författningsrummet till överensstämmelse med vad som redan ägde rum i § 4 h) tulltaxeförordningen. Till undvikande av att omredigeringen skulle medföra någon som helst inskränkning i nu gällande restitutionsrätt — vilket givetvis vore för framställningens syfte främmande — ansåge ämbetsverken sig böra godtaga bemälda tullmyndigheters formuleringsförslag. Ämbetsverken ville härvid erinra, att någon restitution fortfarande icke skulle ifrågakomma för förbrukningsartiklar.

Vad angår det ifrågasatta borttagandet av den besiktning genom tullmyndighet och intyg däröver som nu erfordras beträffande husgerådssaker hava ämbetsverken haft under övertvägande olika möjligheter att anordna den härmed avsedda kontrollen. Härom yttra ämbetsverken:

»Ett alternativ vore att föreskriva avgivande av intyg av den fartygsinspektör, som ändock besiktigar fartyget. Även kunde tänkas att helt och hållet fränfalla kravet på besiktning och sålunda lita uteslutande på innehavarens av skeppsvarvet egen, i högtidlig form avgivna försäkran. I detta fall borde väl dock, till överensstämmelse med vissa andra i tulltaxeförordningen omförmälda former av restitutionsrätt, rättigheten att åtnjuta restitution vid fartygsbyggnad vara inskränkt att gälla sådan varvsägare, som av handelskammare (eventuellt sjöfartsorganisation) vitsordats såsom redbar och därefter av generaltullstyrelsen erhållit särskild auktorisation. I stället för någon av de sålunda antydda utvägarna hava ämbetsverken, härutinnan understödda av tulldirektören och tullbehandlingsinspektionen i Stockholm samt tullkamrarna i Oskarshamn, Landskrona och Hälsingborg, emellertid funnit sig böra förorda det hittillsvarande systemet, om ock i någon jämkad form. Till grund för den granskning, som tullmyndighet skulle hava att fullgöra, torde lämpligen kunna läggas de specifikationer, som vanligen lära fogas vid byggnads- och reparationskontrakt.»

*Departements-
chefen.*

Lika med kommerskollegium och generaltullstyrelsen finner jag mig böra förorda framställningen om att skeppsinventarier i allmänhet måtte förklaras delaktiga av den i § 12 tulltaxeförordningen medgivna förmån. I fråga om utrustningsartiklar torde genom fordran på varaktig beteckning å sådana säkerhet vinnas för att tullfrihet erhålles allenast beträffande föremål vilka äro uteslutande avsedda för det ifrågavarande fartyget. Mot den av ämbetsverken föreslagna formuleringen av förevarande stadganden i § 12 tulltaxeförordningen har jag intet att erinra.

Även vad angår frågan om besiktning genom tullmyndighet och intyg däröver beträffande utrustningsartiklar delar jag ämbetsverkens uppfattning.

Av ämbetsverken har föreslagits, att ändringen skulle träda i kraft den 1 juli 1926 men då tillämpas även å därförinnan införda föremål, därest de använts vid nybyggnad, förbyggnad eller reparation av fartyg som tidigast nämnda dag befunnits i fullfärdigt skick. Mot tidpunkten för ikraftträdandet

har jag icke funnit anledning till erinran. Någon särskild övergångsbestämelse torde däremot icke erfordras, då det med ämbetsverkens förslag avsedda syftet läser uppnås redan med ikraftträdandebestämmelsen.

På grund av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen besluta,

dels att § 12 mom. 1 i förordningen den 9 juni 1911 (nr 80) med tulltaxa för inkommande varor skall hava följande ändrade lydelse:

§ 12.

1. Den, som här i riket verkställt nybyggnad, förbyggnad eller reparation av fartyg av mer än 40 tons avgiftspliktig dräktighet, vare sig svenskt eller utländskt, eller av järnfartyg av mer än 5 men icke över 40 tons avgiftspliktig dräktighet, vilket är avsett att omedelbart erhålla eller äger utländsk nationalitet, äge att för därvid använda, från utrikes ort införda tullpliktiga materialier, skeppsförnödenheter och skeppsinventarier, däribland inbegripna till fartygets inredning hörande, fast anbragta eller särskilt avpassade föremål och sådana för dess utrustning erforderliga artiklar, vilka genom varaktig beteckning tydligen utmärkts såsom för fartyget uteslutande avsedda, restitutionsvis återbekomma den erlagda tullavgiften eller i det fall, att enligt medgivande, som här nedan sägs, tullavgiften icke blivit erlagd, utan allenast säkerhet för densamma ställts, njuta befrielse från dess gäldande under villkor:

— — — — —
 e) att — — — skett; skolande, vad utrustningsartiklar angår, dessutom avlämnas bevis av tullförvaltning, att det här ovan beträffande sådana artiklar för den medgivna förmånen stadgade särskilda villkor vid verkställd besiktning funnits vara för handen;

— — — — —
 — — — — — meddelade föreskrifter;

dels ock att ändringen skall träda i kraft den 1 juli 1926.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bil. litt... vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Olga Gjörlöf.